

безпеки, обумовлену негативним впливом внутрішнього середовища. Стратегічне забезпечення економічної безпеки в цьому секторі може бути досягнуто шляхом реалізації стратегії захисту, яка передбачає пошук внутрішніх резервів кожного структурного підрозділу [2, 115].

Третій сектор (нижній, правий) відображає переважно негативний вплив факторів зовнішнього середовища і позитивний вплив чинників внутрішнього середовища. Це сектор низької безпеки, обумовлений негативним впливом зовнішнього середовища, який передбачає застосування стратегії адаптації, тобто проведення відповідних змін на підприємстві з боку зовнішнього оточення загроз.

Четвертий сектор (нижній, лівий) відображає критичну безпеку підприємства, яка знаходиться на дуже низькому рівні. Для цього сектора кращою є стратегія виживання, яка передбачає пошук резервів за рахунок скорочення виробничої діяльності, персоналу, продажу частини майна [4, 360].

При цьому слід зазначити, що сформовані стратегії відображають лише напрямок діяльності, що дозволяє забезпечити економічну безпеку підприємства. Для реалізації кожної стратегії з урахуванням специфіки функціонування підприємства та галузевої належності вибираються стратегічні альтернативи, що конкретизують дії щодо забезпечення економічної безпеки.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що для вирішення задач по вибору стратегічних альтернатив забезпечення економічної безпеки підприємства може бути використаний запропонований методичний підхід на основі побудови матриці «зовнішнє – внутрішнє середовище». Використовуючи в якості основних критеріїв дані моніторингу тенденцій зміни зовнішнього і внутрішнього середовища і зіставляючи сильні, і слабкі сторони підприємства, які в цілому характеризують його ресурси, з можливостями, що відкриваються з погрозами, вже на початковій стадії дослідження з'являється можливість вибору стратегічних альтернатив забезпечення безпеки підприємства.

Джерела та література

1. Овчаренко Є. І. Дискриптивна комплементарність забезпечення економічної безпеки та вітчизняних управлінських традицій. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2011. № 23 (II). С. 211–217.
2. Сорокіна І. В. Теоретикометодологічні аспекти формування системи економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 12 (102). С. 114–122.
3. Іванюта Т. М., Заїчковський А. О. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 256 с.
4. Дмитрук Є. В. Визначення стратегії фірми в залежності від сили та напряму впливу репутації підприємства на рівень його економічної безпеки. *Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2010. № 8 (150). С. 358–364.
5. Карлін М. І., Борисюк О. В. Управління державними фінансами: посібник. Луцьк: ПП Іванюк, 2013. 273 с.
6. Линник О. І. Стратегія економічної безпеки підприємства як фактор зменшення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз. *Вісник НТУ «ХП»*. Серія: *Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків: НТУ «ХП», 2013. № 67 (1040). С. 159–169.

Сергієнко А. – студентка
Науковий керівник: к. е. н., ст. викл.
І. Дворник
ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут»
м. Ніжин, Україна

Система аналізу як інструмент досягнення економічної безпеки підприємства

Економічна безпека підприємства – це запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) з метою гарантування його ефективного і стабільного функціонування та динамічного соціального розвитку.

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону, держави.

Головна мета управління економічною безпекою – забезпечення продуктивної роботи операційної системи та раціонального використання ресурсів, певного рівня діяльності персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також стимулювання нарощування його виробничого потенціалу [1].

Комплексний характер категорії «економічна безпека підприємства» зумовлює необхідність використання різноманітних засобів для її забезпечення, з-поміж яких особливо вагому роль відіграє система аналізу.

Відповідно до філософського трактування аналіз – це розкладання єдності на множину, цілого – на його частини, складного – на його компоненти [2, 19].

Система аналізу господарської діяльності підприємства складається з підсистем – управлінського та фінансового аналізу.

Управлінський аналіз здійснюють на основі даних управлінського обліку. Основне завдання якого – оцінювання облікової інформації для забезпечення обґрунтованого прийняття управлінських рішень менеджерами різних рівнів управління підприємством.

Фінансовий аналіз – це спосіб оцінювання фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства на основі даних поточного фінансового обліку і фінансової звітності. Оцінка фінансового стану підприємства потрібна як для його ділових партнерів (постачальників, покупців, банків, інвесторів, контролюючих фінансових органів, фінансових аналітиків), так і для працівників фінансових служб на самому підприємстві [3].

На рис. 1 представлено механізм взаємозв'язку етапів функціонування системи аналізу в управлінні підприємством.

Рис. 1. Механізм взаємозв'язку етапів функціонування системи аналізу в управлінні підприємством

Діяльність будь-якого підприємства – це трирівнева взаємодія підсистем стратегічного, тактичного, операційного менеджменту у системі управління господарюючого суб'єкта, ефективне функціонування якої зумовлює необхідність виділення обслуговуючих взаємопов'язаних між собою підсистем аналізу, які в сукупності становлять єдину систему аналізу з її методологічним апаратом.

Забезпечення інформаційних потреб менеджменту за рівнями, можливе завдяки регулярному і своєчасному проведенню операційного, поточного та стратегічного аналізу.

Операційний аналіз – це аналіз негативного впливу цін на продукцію, роботи чи послуги, обсяги реалізації продукції, витрат і прибутку, які отримує підприємство за короткі терміни [5, 27].

Метою здійснення поточного аналізу є комплексна діагностика й оцінка результатів діяльності підприємства, а також ідентифікація та усунення негативних причин, що зумовлюють погіршення економічних показників і, відповідно, стану економічної безпеки підприємства, а також виявлення поточних резервів для її зміцнення.

На відміну від операційного аналізу, поточний аналіз більшою мірою ґрунтується на комплексному підході та дозволяє робити як узагальнені висновки щодо предмета й об'єктів дослідження, так і часткові.

Стратегічний аналіз – це засіб дослідження, який базується на реалізації системного та ситуаційного підходів до аналізу можливостей і факторів впливу на процес стратегічного управління. Метою стратегічного аналізу є опис, пояснення, прогноз об'єкта дослідження; підготовка множини альтернативних напрямів його розвитку; вибір конкретної стратегії і формування всієї системи стратегій [6, 12].

Аналіз господарської діяльності підприємств доцільно проводити в такі терміни: за зміну, добу, декаду, місяць – операційний; за квартал, рік – поточний; один раз в рік, три, п'ять чи десять років – стратегічний.

Результативність операційного, поточного та стратегічного аналізу господарської діяльності підприємства значною мірою залежить від його раціональної організації, що має ряд вимог і повинна ґрунтуватися на плановій основі, найновіших методиках, забезпечувати дієвість та ефективність аналітичного процесу [7, 68].

Аналітичну роботу необхідно здійснювати відповідно до науково обґрунтованої теоретичної концепції, чітко розподілити між виконавцями, раціонально спланувати, інформаційно та методично забезпечити, а її результати – відповідно оформлювати. На цих принципах повинна ґрунтуватися раціональна організація підсистем аналізу, що дозволить попередити або вчасно виявити внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці підприємства і максимально послабити їхню дію. Тобто, взаємопов'язане функціонування підсистем аналізу є однією із визначальних умов високої ефективності системи аналізу в напрямі досягнення прийнятного рівня економічної безпеки підприємства.

Джерела та література

1. Степасюк Л. М., Суліма Н. М., Величко О. В. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./за ред.: В. К. Збарського, В. І. Мацибори. Київ: ЦП «Компринт», 2013. 300 с.
2. Фролов И. Т. Философский словарь: 6-е изд., перераб. и допол. Москва: Политиздат, 1991. 560 с.
3. Гордієнко Н. І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємств». Харків: ХНАМГ, 2009. 115 с.
4. Олійничук О. І. Система аналізу в управлінні підприємством, спрямованому на досягнення економічної безпеки. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. № 6. С. 67–68.
5. Рипась-Сарагоси Ф. Б. Основы финансового управленческого анализа. Москва: ПРИОР, 2000. 224 с.
6. Яценко В. Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління витратами виробництва на підприємстві (на прикладі підприємств будівництва): автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ: КНЕУ, 2006. 20 с.
7. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб.: 3-тє вид., виправл. і допов. Київ: Знання, 2007. 668 с.

Ситнік В. – студент

Науковий керівник: викл. С. Яковенко
Лозівська філія Харківського
державного автомобільно-дорожнього
коледжу, м. Лозова, Україна

Забезпечення підприємницьких структур фінансово-економічною безпекою

Протягом довгого часу перед суспільством стояла проблема забезпечення економічної безпеки на всіх рівнях. Всі країни прагнули забезпечити стабільний економічний розвиток